

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Averea administrată de comunitățile: „Universitatea săsească” și cele „Șapte județe săsești”. („Universitas saxorum” și „Septem sedes saxonicales”). — Un atac deplasat. — Adunarea dela Ploești. — *Cronica*: Un nou atentat asupra proprietății private. — Mari adunări contra bolșevismului economic.

Averea

administrată de comunitățile: „Universitatea săsească” și cele „Șapte județe săsești”. („Universitas saxorum” și „Septem sedes saxonicales”).

— Un referat —

de **Dr. Nicolae Vecerdea**,
Consilier onorific dela Curtea de Casație
și Justiție.

IV.

Consecințe și concluziuni.

Dupăce în filii premergători am stabilit și prezentat starea faptică de azi sub toate aspectele ei, cari ne interesează, urmează, ca o consecință obligatorie pentru mine, ca să arăt deoparte omul sau oamenii, cari pot și sunt chiar obligați să înlăture fără amânare starea ilegală și atât de păgubitoare chiar și ofensătoare pentru noi Români; de altă parte *modalitatea* după care un nou și corăspunzător aranjament legal se poate împlini. Acest obligament al meu mi-l împlinesc sub următoarele puncte:

a) Omul, care în Ianuarie 1919 a creat situațiunea ilegală și păgubitoare, și care om azi în 1932, a ajuns în situația de a putea să restabilească legalitatea dimpreună cu o reparație satisfăcătoare.

1. Se impune ca înainte de toate să desfac litigioasa chestiune a „Universității săsești...” în elementele ei, în cari ni se prezintă și cari elemente se deosebesc esențial unele de altele. Anume:

Unul este litigiul principal privitor la *dreptul de proprietate* asupra averei, care ne preocupă, litigiul a căruia soluționare o cerem deopotrivă, atât noi Români, cum o cer și Sașii. Până și nou alesul lor Episcop, P. S. S. Dr. Victor Glondys în marele său discurs inaugural de deunăzi cu expresiuni și fraze mai mult energice, decât întemeiate!

Sașii au cerut și au primit în aceasta privință și voluminoasa părere dată la 24 Noembrie 1882 de facultatea juridică dela Universitatea din München. Cu toată probabilitatea Sașii vor mai cere și alte păreri și se vor duce și pe la Liga Națiunilor. Noi vedem doar în ce fel de direcțiuni și mai ales în cât de largi dimensiuni s'au desfășurat și se desfășură demersurile privitoare la soluționarea litigiilor din jurul averilor dela „Statusul catolic” și dela „Composoratele” săcuiești.

În tot cazul o soluționare serioasă, dreaptă și echitabilă a litigiului sub acest aspect al lui, care este dreptul de proprietate, ne impune cercetări și studii mai anevoioase pentru cari ne trebuie mai mult răgaz.

Cu totul de altă natură și semnificație sunt acele litigii, cari privesc deoparte *administrațiunea averei* dela începutul anului 1919 încoace, fiind suspendat organul de control adecă Adunarea Generală a Universității săsești... de altă parte privitoare la *întrebuințarea și distri-*

buirea, atât de păgubitoare și ofensătoare pentru noi Români, a însemnatelor *venite anuale*, timp de peste treisprezece ani consecutivi, distribuire necontrolată și *neaprobată* de factorii legali și comproprietarii indiscutabili.

Aceste litigii din urmă pot și trebuie să fie soluționate *fără amânare!*

2. Cu privire la *omul*, care a creat situațiunea ilegală și care azi poate, chiar este obligat să restabilească ordinea legală, am următoarele de zis:

În cartea citată a lui Erwin Wittstock se face afirmațiunea categorică — pe care eu o acceptez ca fiind exactă — că dl *luliu Maniu*, în calitatea sa de președinte al fostului Consiliu Dirigent, a dat la 12 Ianuarie 1919, sub Nr. 43/919 pres. o ordonanță, prin care a dispus ca funcțiunile deoparte ale prefectului din județul Sibiu, de altă parte ale președintelui dela „Universitatea săsească” adevă ale fostului „Comes Cibiniensis” sau „Sachsen-Graf”, funcțiuni contopite prin legea XII: 1876 în una singură, să fie din nou separate una de alta încredințând pe una noului prefect român din județul Sibiu, iar pe cealaltă funcțiune lăsându-o și mai departe „Comesului...” săsesc care în calitatea lui de prefect al județului, de până atunci, le avea pe amândouă.

Eu mă abțin dinadins dela orice calificare din punct de vedere legal și constituțional al ordonanței citate. Țin însă ca să îmi exprim părerea că prin aceea ordonanță s'a făcut un adevărat *pas de regres*, pas poate inconștient, dar, în fond, foarte violent, un *pas înapoi* către regimul privilegiilor desființate încă la 1848, un regim atât de odios și nesuferit în ochii tuturor Românilor conștienți și einștiți!

În 1931 a decedat titularul ilegal dela funcțiunea „Comesului...”, iar Ministerul de interne, prin deciziunea sa dela 29 August 1931 sub Nr. 6995 a încredințat cu conducerea „Universității săsești...” pe un funcționar superior al aceleia până la alegerea sau numirea noului „Comes...” Alegerea acestuia nu s'a făcut nici până azi.

Situațiunea de nelegalitate durează deci timp de peste treisprezece ani, iar administratorii încassează an de an însemnatele *venite* după averea, care ne

preocupă și le distribuie tot în vechea proporțiune atât de păgubitoare pentru interesele culturale ale Românilor, cari sunt, cum am arătat, mai mulți ca Sași.

În acest an dl *luliu Maniu* a revenit la șefia Partidului Național-Țărănesc și a format Guvernul pe care îl conduce și prezidează azi.

În vederea deschiderii dela 15 Noiembrie 1932 a Corpurilor Legiuitoare a pregătit, luând desigur și avizurile colegilor săi Miniștri, un lung Mesaj regal în care se fac și constatările că împrejurările în cari a ajuns și trăește azi Patria noastră iubită „*sunt mai grele ca orișicând... pentru refacerea țării...*” și pentru aceasta „*refacere...*” Mesajul regal, anunță nu mai puțin decât *39 de proiecte de legi*. M. S. Regele nostru Carol al II-lea a aprobat Mesajul și apoi, cetindu-l cu tot strălucitorul ceremonial tradițional, l'a transmis Corpurilor Legiuitoare spre executare.

Dupăce un bărbat de talia dlui N. Iorga, a vorbit așa cum a vorbit și cum continuă să vorbească despre responsabilitatea ministerială pe care o avea ca șef de guvern: nu este de prisos o mică lămurire constituțională.

Aceasta este că, conform Constituțiunii noastre în vigoare, cu toate că aprobă, subscrie și cetește în plin parlament, Regele nu poartă și nu poate purta nici o responsabilitate constituțională. Toată responsabilitatea o au și o poartă *numai* Miniștrii în genere și șeful Guvernului, care este dl *luliu Maniu*, în deosebi.

Astfel cu totul independent de împrejurarea dacă în cele 39 proiecte de legi se cuprinde ori nu și starea ilegală dela „Universitatea săsească...” nu încapă și nu poate încăpea nici o îndoială că „*refacerea...*” generală trebuie să se extindă și asupra stării azi nelegală dela „Universitatea săsească...”.

3. În vederea alegerilor generale parlamentare pe cari avea să le facă dl Al. Vaida în cursul acestui an Partidul Național-Țărănesc a încheiat un *pact electoral* cu Partidul Național Germano-Săsesc din România de înțelesul ca toți alegătorii germano-sași, să voteze în alegeri cu Partidul Național-Țărănesc. Partidul național Germano-Săsesc și-a împlinit exact angajamentul luat în pact.

Germano-Sașii a votat cu Partidul Național-Tărănesc. După stabilirea și publicarea oficială a voturilor date s'a constatat rezultatul oficial de înțelesul că Partidul Național-Tărănesc nu ar fi avut majoritatea legală și nu ar fi putut ajunge la Guvern și la putere dacă nu ar fi avut voturile Sașilor, adaogate la prima prevăzută de actuala noastră lege electorală.

Știut fiind că precum orișice transacție tot astfel și *pacturile electorale* se încheie luând de bază clasicul: „Do ut des“. (Dau, ca să dai) și după ce este fapt, incontestabil că Sașii au dat voturile promise: s'a impus și continuă a se impune neîncetat întrebarea, că Partidul Național-Tărănesc și Guvernul emanat din acela, anume Guvernul actual, ce au dat Sașilor în schimbul voturilor primite? Întrebarea se aduce adeseori în nex de cauză și efect cu starea nelegală dela „Universitatea săsească...“ stare din care Sașii trag și continuă a trage an de an foarte însemnate foloase materiale în paguba intereselor culturale românești. Cam în acest sens a vorbit și dl Rudolf Brandesch în citatul său discurs electoral.

În tot cazul s'a produs și continuă a se menține încăpăținat în aceasta privity, un echivoc, chiar o bănuială. De aceea este în bine înțelesul interes superior al nostru, al tuturor Românilor, ca și prin soluționarea repede și corectă a stărilor dela „Universitatea săsească...“ să se risipească și distrugă echivocul sau bănuiala.

Faptul că și celelalte partide de guvernament ale noastre, doar aproape toate, au încheiat asemenea pacturi electorale, nu este și nu poate fi admis ca justificare și scuză. Un fapt neadmisibil nu scuză și nu poate scuza pe altele tot neadmisibile.

B) Concluziunea finală.

Având în vedere că dl A. Averescu, unul din cei doi mareșali ai țării noastre, actual șef al unui partid politic de guvernament și fost de repeșite-ori șef de guvern, azi în etate de peste 73 ani, deci un bărbat cu mai multe experiențe ca doar orișicine altul, a făcut deunăzi cunoscutele descoperiri și mărturisiri grave

încheindu-le cu categorica constatare că la conducerea supremă a patriei noastre s'a lucrat și se lucrează cu: „o sufoantă corupție politică...“ de care corupție se *anunță vinovat și pe sine însuși* și că dl V. Vălcovici, fost ministru în guvernul Argetoianu-Iorga, Guvern alungat de curând dela conducerea țării, s'a mărturisit tot deunăzi și mai vinovat ca dl A. Averescu;

Având în vedere că vechii parlamentari și foști miniștri cari sunt domnii: *Dr. Aurel Vlad și Dr. Victor Bontescu*, formal încă *tot membrii ai Partidului Național-Tărănesc*, au constatat și declarat acum de curând, primul cu mare durere că: „...de când suntem în România-Nouă numai am distrus în loc să clădim...“ că „...Proștii votează, iar demagogii guvernează...“ apoi „...Încotro mergem, încotro ne conduci domnule Maniu?“ „...Domnule Maniu e timpul suprem să Dă reculegeți și să terminați cu acest joc primejdios“; al doilea adevădă dl Bontescu cu o extraordinară energie că: „...*Trebue să ducem o luptă hotărâtă contra demagogiei pentru a introduce în locul aceleia cinstea și ordinea*“;

având în vedere cum, după ce Curtea de Casație și Justiție, declarând neconstituționale dispozițiunile cu cari guvernul Argetoianu-Iorga a interzis funcționarea societății „Cultul Patriei“ prezidată de dl profesor universitar *Marin Ștefănescu*, iar Curtea de Casație a repus-o în toate drepturile ei, cum: o mulțime de generali viteji și glorioși s'au solidarizat categorie și în plină publicitate cu „Cultul Patriei“ desmînșind și condamnând aspru și unanim pe N. Iorga, care ajungând la atât de mult ahtiatul guvern al țării sale, s'a prăbușit atât de lamentabil dela înaltul pedestal, similar cu pedestalul unui adevărat apostol al neamului său, cum se credea a fi dl N. Iorga și s'a compromis definitiv și pentru totdeauna, și;

având în vedere „Acțiunea patriotică“ pornită de bravul și înțeleptul general *Dănilă Papp*, cu numeroșii lui aderenți, precum îndeosebi și impunătoarele și înălțătoarele *adunări de protestare* contra temerarei propagande pentru revizuirea tratatelor internaționale de pace, propagandă criminală având în vedere desmembrarea patriei noastre întregite, adunări cari din inițiativa dlui *Stelian Po-*

pescu și cu încurajarea neadormită a marelui său ziar „Universul“ și cari adunări, ne aduc aminte de evenimentele glorioase din istoria noastră națională; și în fine,

având în vedere declarațiunile făcute de dl Iuliu Maniu deoparte față de înalta noastră Curte de Casație și Justiție pentru că, declarându-o de neconstituțională, a anulat legea pentru asanarea datoriiilor agricole propusă de C. Argetoianu și votată îndeosebi și de Partidul Național-Tărănesc, de altă parte și față de actuala noastră Constituțiune:

ni se impun, oarecum cu putere elementară, tot felul de comparațiuni cu trecutul mai îndepărtat ori mai apropiat, comparațiuni cu concluziuni conținând îngrijorări foarte neliniștitoare atât pentru gravele situațiuni în cari ne sbatem azi, cât și pentru acelea în cari putem ajunge mâine.

Sub presiunea astorfel de stări grave ne vine în minte: Dumineca Floriilor și Dinerea Patimilor din viața Mântuitorului Christos; gloriosul trecut de ieri raportat la prăbușirea regretabilă de azi a lui N. Iorga, cu posibilitatea nu tocmai exclusă ca, cu tot prestigiul său cam artificial de azi, și dl Iuliu Maniu să ajungă mâine în starea lamentabilă de azi a lui N. Iorga. — În aceasta ordine de gândire și de simțire ne aducem aminte de contele Ștefan Tisza pe care conaționalii lui Maghiari îl divinizau, dar cari totuși la 31 Octombrie 1917 l'au asasinat prin împușcare, sau de marele democrat agrar al Bulgarilor Alexandru Stambolinski, pe care, sub durata resturnărilor dela 10 Iunie 1923, tot Bulgarii l'au asasinat și tot prin împușcare!

O apreciere mai deaproape a acestor pilde incontestabile din istorie, nu ar avea aici nici un rost. Aici și acum ajunge un simplu aviz, la implacabila logică a faptelor. De aceea revin și eu la singurul obiect, care mă preocupă aici și acum și care este chestiunea litigioasă dela „Universitatea săsească...“.

Dupăce am stabilit cum am știut și am putut eu mai bine starea faptică și dupăce am prezentat pe dl Iuliu Maniu ca autorul din 1919 al stărilor ilegale de azi și totodată ca pe omul, care are nu numai datorința, ci și toată puterea ca să repareze toate relele pe cari le-a

făcut și să restabilească pe toată linia ordinea de legalitate: mă consider îndatorat să arăt și modalitățile după cari toate acestea se pot face repede și bine.

Astfel îmi încheiu nepretențiosul referat cu concluziunea finală care poate fi considerată și ca o propunere și care este, textual, următoarea:

Onoratul Consiliu de Miniștri prezidat de Primul-Ministru dl Iuliu Maniu:

I. Să întocmească de urgență și să subștearnă spre înaltă aprobare un *Decret Regal* sau fie și numai un *Jurnal al Consiliului de Miniștrii*, care să conțină toate dispozițiunile necesare: a) pentru alegerea în termen cât mai scurt posibil și cu aplicarea *sufragiului universal*, în locul celui censitar de până acuma, a celor douăzeci deputați la Adunarea Generală a „Universității“ și a celor „Șapte județe săsești“, cu îndatorirea de a își relua toată activitatea, „mutatis mutandis“ prevăzută de legea XII: 1876 și b) pentru o reviziune femeinică și detaliată asupra fiecărui an de gestiune cu începere dela Ianuarie 1919 și până la 31 Decembrie 1932 adecă pe patrusprezece ani având a se distribui constatatele venite nete pentru cunoscutele scopuri culturale în proporțiune exactă cu numărul tuturor proprietarilor locuitori pe pământul regesc

II. On. Consiliu de Miniștrii să institue o *comisiune* compusă din cei mai competenți bărbați atât din partea Românilor, cât și din partea Sașilor, în număr corespunzător importanței probleme, dându-i mandatul imperios ca să studieze chestiunea sub toate aspectele ei, îndeosebi sub aspectul istoric și juridic cu tot răgazul necesar, dar fără târăgănări, cari să îngroape adecă să zădărnicească urgenta soluționare a chestiunii.

Materialul adunat și fixat de comisiune să fie transpus Miniștrilor de resort pentruca aceia să își facă observațiunile lor și apoi, împreună cu acelea, să îl transpună la Consiliul de Miniștrii, iar acela utilizându-le pe toate, să întocmească un proiect de lege pentru regularea integrală și deplină conformă cu suveranitatea și interesele Statului Român. Așa bunăoară cum a procedat, la 1876, parlamentul ungar având în vedere Statul Ungar.

Dotându-se, promulgându-se și punându-se în aplicare noua lege, ca o lege fundamentală a Statului Român, regularea transitorică și provizorie de sub. I. încetează deodată cu lichidarea exactă a trecutului.

Sibiu, 5 Decembrie 1932.

Un atac deplasat.

De Gh. Tătăreanu și „Solidaritatea“.

În ședința dela 25 Noembrie a. e. a Camerei oamenii noștri politici au ținut de cuviință să-și spele rușele în public.

Pe chestiunea paternității legii de conversiune, resp. a atitudinii față de această lege, au avut loc încredințări și discriminări reciproce din partea unor fruntași ai partidelor noastre politice.

Cu această ocazie nu a fost cruțată nici „Solidaritatea“, cu toate că această instituție nu este o grupare politică, nu are un program politic propriu zis, și, mai ales, nu face politică de partid. Ce e mai mult: „Solidaritatea“ nu face o politică în înțelesul actual al acestui cuvânt aci la noi. Singura politică, pe care o urmărește, — continuu și perseverent însă — este apărarea, în limita legilor, a intereselor băncilor românești din Ardeal, a intereselor generale economice ale țării, a intereselor cetățenilor harnici, chibzuiți și cruțători, precum și a spiritului de economie. „Solidaritatea“, pe de altă parte își dă toată silința și își pune în joc toate energiile intelectuale și morale ale conducătorilor săi, pentru a zăgăzui puhoiul de curente nesănătoase, cari — cu ajutorul direct, sau indirect, conștient, sau inconștient, al partidelor noastre politice — vor să culce la pământ tot ceea ce a fost și mai este încă bun în țara aceasta, tot ceea ce a fost virtute și mândrie în trecut.

„Solidaritatea“ este nevoită — durere — să îndeplinească astăzi un rol, pe care nu l-a avut până acum. Ea caută să umple în viața publică golul, produs în domeniul bunului simț, al respectului față de drepturile câștigate, prin chiar atitudinea echivocă și lipsită de orice curaj a partidelor politice.

Partidele noastre politice nu mai cunosc astăzi nici o limită în supralicitarea rușinoasă, pe care o desfășoară cu fiecare ocazie în fața corpului electoral. Și nu mai cunosc, mai ales, nici un interes superior în fața căruia să simtă obligația de a se închina, când e vorba de câștigat voturi.

Un Dinu Brătianu, pentru că este președintele unei instituții financiare dintre cele mai de seamă ale noastre, — instituție, care a îndrăznit să-și apere existența (justificată printr'un trecut de muncă neobosită, cinste nepătată și un folos indiscutabil pentru economia noastră națională), apelând la cel mai înalt for al Justiției românești (care i-a și dat dreptate) — este atacat în plin parlament, pe motivul, că „sabotează“ conversiunea. După părerea dlui Rădulescu-Mehedinți, care a formulat această acuza, Creditul Rural trebuia adevărat să se lase tîrît în faliment și să se supună, fără murmur, dispozițiilor unei legi neconstituționale, de teama ca nu cumva în parlamentul românesc să se afle vre-un „mare patriot“, care să poată învinui pe președintele acestei instituții de o totală lipsă a acestui soi de „patriotism“, care, mâine-poimâne, ne va aduce în situația să ne mâncăm unul pe altul — de dragul votului universal.

De Dinu Brătianu a fost nevoit să răspundă — bineînțeles — acestei „grave“ acuze. Adversarii însă nu l-au slăbit câtuș de puțin. Din recursul „Creditului Rural“ în Casație trebuia bătută negreșit o monedă împotriva partidului liberal pe chestiunea conversiunii, pentru ca — întrucât va fi posibil — acest partid să fie compromis în fața corpului electoral.

La discuție au luat parte și d-nii Duca și Tătăreanu.

Nu ne interesează felul, în care a răspuns dl Duca acuzelor formulate la adresa dlui Dinu Brătianu și a partidului liberal.

De Tătăreanu însă, pentru ca să spună și dumnealui ceva, a ținut de cuviință să se lege de acțiunea „Solidarității“.

Iată ce spunea dl G. Tătăreanu în ședința Camerei dela 25 Noembrie (ziarul „Adevărul“ Nr. 15002, datat 28/XI. 1932):

„În partidul liberal au fost desigur discuțiuni, pentru că nici nu putea să nu fie într'o chestiune atât de importantă. Hotărârea a fost însă unitară și rămâne unitară. Dar, de ce nu discutați atitudinile Dv.? Câți dintre fruntașii majoritari ardeleni sabotează astăzi, nu aplicarea unei legi neaplicabile, ci însăși principiul conversiunii datoritorilor agricole? Luați opisul numelor celor cari conduc acțiunea societății „Solidaritatea“ din Ardeal. Întrebați cine este aceea societate. Eu nu acuz, dar țin să constat că, în timp ce faceți un cap de acuzare partidului liberal pentru că un membru al său își apără instituția financiară pe care o conduce, societatea „Solidaritatea“, în jurul căreia sunt grupate un număr de personalități din partidul național-țărănesc, duc astăzi o campanie de sabotare a însăși principiilor legii conversiunii.“

Dl Tătăărăscu vrea să ne facă un fel de anex al partidului național-țărănesc. La aceasta este de prisos să mai răspundem. Dl Tătăărăscu știe, că din conducerea „Solidarității” fac parte și membri ai partidului liberal.

Dar, după cum rețese din cele de mai sus, dl Tătăărăscu nu se oprește numai la atât, ci pune și o altă întrebare, nu mai puțin curioasă: „Cine este „Solidaritatea“?”

Cine este „Solidaritatea“? Dar dl Tătăărăscu știe foarte bine cine este această „Solidaritate“, nu este nevoie să-i explicăm nici noi, nici alții.

Dl Guță Tătăărăscu știe prea bine, că această „Solidaritate“, întemeiată la anul 1907 în vremuri de o amară vitregie, a căutat — și poate că a mai și reușit — să-și ocrotească puțin împotriva hârăului maghiar, care — dacă ar fi putut — ne-ar fi înghițit, foarte bucuros, cu pene cu tot.

„Solidaritatea“ înseamnă o dovadă de curaj pentru trecut.

Acest curaj nu ne-a părăsit nici astăzi. Noi mai avem încă și acum îndrăzneala să spunem lucrurilor pe adevăratul lor nume și să nu ne jucăm de-a baba oarba atunci, când sunt în joc interese, cari, prin felul de deslegare, ce li se acordă, pot atinge însăși existența nației — o calitate, pe care dl Guță Tătăărăscu nu a prea dovedit-o cu ocazia discuției dela 25 Noembrie.

De ce s'a legat dl Guță Tătăărăscu de noi?

Pentru că ne-am făcut și ne facem datoria, apărând interesele juste ale economiei naționale și ale cetățenilor, cari au dat ființă reală spiritului de economie?

Pentru că am îndrăznit să afirmăm, că legea conversiunii este neconstituțională (fapt confirmat prin sentința Inaltei Curți de Casație), anarhică și periculoasă pentru moravurile publice?

Dar există o singură minte sănătoasă în toată țara aceasta românească, care să nu recunoască temeiul acestor afirmațiuni?

Și pe aceste considerațiuni ni se ridică nouă un cap de acuză, că sabotăm „principiile“ legii de conversiune?

Înseamnă act de sabotaj revendicarea unor drepturi consfințite prin Constituție, tradiție, bun simț și chiar consimțământul expres și benevol al părților contractante?

Dar — mai știi? — dl Guță Tătăărăscu poate să aibă dreptate. Noi suntem, probabil, pe o cale greșită. Căci noi trebuia să strigăm în cor cu parlamentul dlui Argetoianu: Ți-ăiase legea conversiunii!

Adunarea dela Ploești.

Acețunea, pe care o reprezintă așa de bine dl Dr. Aurel Vlad, câștigă teren în opinia publică. Dl Vlad este citat pretutindeni. Ziarele se ocupă zilnic de persoana Domniei Sale. Toate sunt de acord, că atitudinea neîncovolată a vechiului luptător ardelean este vrednică de toată admirația.

Un ziar, care mai eri alaltăeri îl arunca o serie de calificative, astăzi publică lungi articole de fond în cari subliniază vrednicia omului, care nu cunoaște drumul spre mineiună.

Ideea și acțiunea dlui Vlad are astăzi un puternic răsunet în opinia publică.

În 20 Noembrie a. e. s'a ținut marea adunare Națională dela București, la care au participat multe mii de oameni, iar în 5 Decembrie a. e. a avut loc o adunare la Ploești, nu mai puțin impozantă.

În această din urmă adunare, care a fost convocată de persoane în afară de partidele politice, au luat cuvântul dl Dr. Cosma, dl Șcarlat Orăscu, dl Al. Perieșianu, dl Gogu Zamfirescu, dl Costin Sturza, dnii Vlad și Bontescu.

Cu această ocazie domnul Vlad a făcut cunoscut opiniei publice intenția, pe care o avea de a sfătui pe M. Sa. Regele să nu asculte de șoaptele de strenă ale conversioniștilor pescuitori în apă turbure. Între timp însă, înainte de a i se fi acordat audiența cerută, M. Sa a făcut declarațiile cunoscute dela Academia de agricultură, cari au făcut de prisos audiența dlui Vlad. În urma acestui fapt dl Vlad a anunțat pe dl Mareșal al Palatului, că renunță la audiență.

Ne pare foarte rău, că nu s'a putut stenografa discursul dlui Vlad din cuvânt în cuvânt. Din notele prescurtate, cari au apărut în ziare, din fondul, pe care îl cuprind aceste note, ca și din felul în care îl cunoaștem pe dl Vlad atunci, când tratează chestiuni importante, acest discurs — așa cum a fost rostit în adevăr — trebuie să fi fost nu numai extrem de interesant, ci și foarte frumos.

Dăm mai jos textul fragmentar al discursului dlui Dr. Vlad, reprodus în presă:

„Întâitul Decembrie s'a serbat în toată țara aniversarea Unirii Transilvaniei cu Patria Mamă. La 1 Decembrie 1918 s'a luat hotărîrea de aproape două sute de mii de țărani, de a se deslipi pentru vece de sub robia țării asupritoare.

„Am asistat, fiindcă am pregătit și eu acel eveniment, la acea mare adunare și vă fac o mărturisire că pe lângă bucuria ce am simțit-o am avut și anumite presimțiri de pesimism. Vom

fi în stare — imi ziceam eu — să conducem destinele acestei țări întregite?

„Cu durere, presimțirile mele s'au adevărit. În cei 14 ani dela Untre, în țara noastră nu s'a făcut nimic, nu s'a construit, dar s'a distrus. Este adevărat că suntem înconjurați și apăsați de o criză generală, dar dacă am fi avut conducători destoinici, cu bogățiile ce le avem, am fi putut străbate ușor criza.

„Durere, oamenii noștri conducători n'au fost la înălțime. Lloyd George a spus cu dreptate că fără oameni mari nu se poate spune că există bogății naționale. În zadar te străduiești dacă cei cari ne conduc nu sunt oameni de ispravă.

„Nu vreau să țin un discurs, dar vreau să constat cu întreaga națiune, că nici un partid din țara noastră n'a monopolizat înțelepciunea. Toate partidele au greșit. Trebuie să avem curajul și să recunoaștem. Oamenii politici nu văd primejdia care ne amenință. Ei sunt preocupați numai de interese electorale. S'a jertfit interesul general celui electoral. Iată de ce am greșit.

„Sunt oameni, cari cred că sistemul capitalist este în transformare. Ei greșesc. Rusia nu ne dă exemple convingătoare. Și apoi eu nu mă tem de bolșevismul de jos, ci de cel de sus, care este mai periculos.

„Dacă în Statele-Unite, unde există sistemul cel mai avansat, la alegerile generale prezidențiale, n'au putut lua bolșevicii decât un număr infim de voturi, dacă în Anglia regimul socialist n'a putut aplica dogmele marxiste ce îndreptățește pe realiștii noștri să ceară acest lucru. Ei bine, aceștia nu sunt realiști, ei visători primejdioși.

„Când s'a pus pentru prima dată problema converștunii, îngrijorat de cele ce se pun la cale, am cerut audiență Regelui. Votam să arăt M. S. că dacă s'ar vota o asemenea lege, finanțele țării vor fi distruse. Și mai voiam să arăt că sistemul partidului comunist francez, care cerea asanarea datoriilor, nu se deosebia aproape deloc de cel propus de guvernul Iorga-Argetoianu. Pericolul în cazul aducerii principiilor marxiste la noi, ar fi în primul rând pentru Coroană, fiindcă se știe că acestea exclud ideia monarhică.

„S'a întâmplat însă că nu am putut obține audiența decât după ce M. S. a ținut cunoscutul discurs dela deschiderea academiei agronomice. Atunci am telegrafiat dlui Mareșal Ilișevici că renunț la audiență. Durere, Coroana rău sfătuită a amânat audiența.

„Regina Victoria a Angliei a pus pe mormântul unui ministru (Contele Beaconsfield) această înscripție: Regii iubesc pe cei cari spun adevărul.

„Durere, cei mai mulți nu iubesc pe cei cari spun adevărul ci pe cei cari se lingușesc dar ascund totul sau prezintă realitatea în altă lumină.

„Ziarele din București spun despre mine că sunt un reacționar. Sunt reacționar dar numai când este vorba să-mi apăr libertatea și legile Constituției. Nu pot admite ca interesele neamului să fie nesocotite. Admit și oricine trebuie să admită că problema datoriilor este o problemă de Stat. Dar în soluționarea ei trebuie să ținem seama de Constituție. Nu este permis să dărâăm temelia țării care este legată de fericirea ei. Nu se poate ca sub masca unei dreptăți sociale să se facă o monstruoșitate, care să nefericească țara.

„Dar nici din punct de vedere electoral nu este interesant a se face demagogia aceasta. Omul uită repede când îi faci un bine, dar nu iartă niciodată când îi faci un rău.

„Sufragiul universal este dat unui popor încă nematur. De aceea la noi proștii votează și demagogii guvernează.

„Tot așa ca acum 30 de ani când am pornit contra partidului național din Ardeal fiindcă am socotit și s'a dovedit că am avut dreptate. Ași dorii acum să încep lupta pentru salvarea patriei. În speranța că apelul meu va avea răsunet. Vă mulțumesc iubii ploșteni pentru primirea ce ne-ați făcut-o.“

Discursul dlui Victor Bontescu.

„Un vechi și înțelept proverb spune că un nebun aruncă o piatră și o sută de înțelepți aleargă s'o scoată. Rostul nostru este să adunăm pe acei înțelepți cari să scoată, nu o piatră dar ploaia de pietre aruncată în fântâna țării noastre.

„Nimeni nu contestă că economia națională trece printr'o grea criză. Dar dela constatarea aceasta și până la minciuna criminală care s'a pus la temelia legișturilor conversioniste, este o deosebire mare.

„Minciuna s'a lătit de cei profitori pentru interesul lor. Ei spun că e nevoie de măsuri radicale fiindcă agricultura este supragreșată.

„Recenta statistică agricolă a dovedit că din 160.000 proprietari peste 10 ha., numai 16.000 sunt datori cu sume cari reprezintă tot atâtea miliarde.

„Statistica celor sub 10 ha., nu este făcută. S'au sfiit să facă această statistică. De aceia s'a legiștur pe întuneric și cu interes special.

„N'am venit să vă dăm soluții. Este mincinos cel care spune că poate da o soluție fără o statistică precisă a situației. Noi am venit însă să vă spunem că nu trebuie să permitem ca legișturile să se facă pe întuneric.

„Ca reprezentant al Transilvaniei în Parlamentul țării, nouă fiindcă avem o instituție ca-

dastrală, cartea funduară, ne era mai ușor să facem o statistică de probă. Am făcut-o și iată că ne-am verificat. Nu ne-am înspăimântat de prea grelele sarcini suportate de agricultor. Dar ne-am îngrozit de efectele dezastruoase ce le-ar avea, dacă s'ar aplica conversiunea.

„Aname: Să vă spuți câteva cifre. În ultimii 50 de ani țărani ardeleni din sărăcia și cu economiile lor au creiat 156 de bănci. Le puteți privi ca instituții capitaliste? Este o greșală. Ca structură erau micile economii ale săracilor ardeleni. Numai 11 oameni aveau proprietăți peste 50 de jugăre. Din micile lor economii și-au cumpărat pământuri.

„Aplicarea legii conversiunii în Ardeal ar face ca toate aceste economii să se distrugă. Acest lucru nu se poate și noi trebuie să oprim lovirea.

„În județul Hunedoara, noi nu ne-am sfiit să spunem adevărul pe față. Cu toate acestea lista noastră a ieșit întotdeauna biruitoare. Ca să deșteptăm țara nu ne împiedecăm de nimic. Mergem să sguđum pe cei conștienți că trebuie să salveze țara.

„În această țară nu sunt numai drepturi, avem și datorii. Fără jertfă nu poate exista drept cetățenesc.

„Redeșteptarea la conștiința datoriei, atât dorim naștei în acest moment.“

S'a votat apoi aceeaș moțiune ca și la București.

CRONICA

Un nou atentat asupra proprietății private. Ziarele din capitală aduc știrea, confirmată și din cercurile băncilor din București, că Ministerul muncii într'un recent proiect de lege, cu privire la cazurile de boală, de invaliditate și moarte a funcționarilor particulari, prevede trecerea, încorporarea tuturor fondurilor de pensie și de ajutor particulare dela întreprinderile comerciale din țară — la fondurile statului pentru invalizi.

Știrea a produs în cercurile interesate o adâncă îngrijorare, consternare chiar, căci aceasta „trecere“ egalează cu o confiscare a unei averi particulare, strânsă cu multă trudă și cu prețul multor privațiuni a mii de funcționari particulari.

Se pregătește un act arbitrar, fără precedent în altă țară decât în Sovietia și se calcă în picioare intangibilitatea proprietății private.

Funcționarii privați lezați în drepturile lor și patronii interesați și ei la menținerea acestor fonduri pentru destinația lor inițială, vor ști să se folosească de toate mijloacele legale pentru a

împiedeca confiscarea economiilor lor și a proprietății lor legitime.

Suntem informați că în toate cercurile directe interesate din țară a pornit o mișcare vie împotriva nedreptății și actului arbitrar plănut.

Memorii bine motivate și proteste energice s'au expediat și continuă a se expedia Primului Ministru și Ministerului Muncii. Să sperăm că nu vor rămânea fără rezultat.

Mari adunări contra bolșevismului economic. Frontul contra bolșevismului economic va ține mari adunări în toată țara. Astfel Duminecă în 11 Decembrie va avea loc o mare adunare la Brașov, apoi în săptămâna proximală la Sibiu și Timișoara.

La aceste adunări vor lua cuvântul Dnii Dr. Aurel Ulad, Dr. Victor Bontescu, Alex. Perlețeanu, S. Orescu, G. Zamfirescu, C. Sturdza și alți frunțași ai acțiunii contra bolșevismului economic.

Avz.

A apărut în editura „Solidarității“

Principii pentru interpretarea și aplicarea Legii pentru modificarea Legii asanării datoriilor agricole

Intocmit de

Dr. Mihai Veliciu,

Directorul Contenciosului Băncii „Albina“, Sibiu.

Conține: „Legea pentru modificarea legii de asanare“; „Moțiunea adunării generale extraordinare a „Solidarității“ ținută în Cluj la 26 Octombrie 1932“; „Instrucțiuni pentru aplicarea și interpretarea legii de modificare, Instrucțiuni pentru apărarea intereselor băncilor în procedura de conversiune și memoriul „Solidarității“ referitor la scadența cambilor agricole“ și „Circulara dlui Ministru de Justiție referitor la aceasta chestiune“.

Prețul Lei 30.—.

Se poate comanda la „Solidaritatea“ sau „Revista Economică“ Sibiu Strada Bayer No. 3—5.